

Arvoiset Itsenäisyyspäivän juhlavieraat,
hyvät sotaveteraanisisaret ja -veljet

Viime kesänä eräästä veteraanien kenttähar-
taustilaisuudesta jäivät mieleeni Mooseksen kirjan
sanat: " Muistele muinaisia päiviä, ajattele menneiden
sukupolvien vuosia. Kysy isältäsi, niin hän sen sinulle
ilmoittaa, vanhimmiltasi, niin he sen sinulle sanovat.
Kun Korkein jakoi perinnöt kansoille, kun Hän eroitteli
ihmisten lapset, silloin Hän määräsi kansojen rajat."

Minkälainen oli Itsenäisyyspäivä v.39, lähes
puoli vuosisataa sitten? Suomi joutui suurvaltojen
sopimuksen seurauksena Neuvostoliiton etupiiriin ja alue-
luovutusneuvottelujen kariuduttua ^{maraskuun viimeisen päivän aamuna} kaikkia rajan takaa
johtavia teitä myöten vyöryivät puna-armeijan divisi-
oonat syvälle maahamme. Kotiseudun asutuskeskuksia
pommitettiin kiivaasti. Hyökkäämättömyyssopimus oli
paperinsa arvoinen.

Näistä päivistä alkoivat Suomen kansan taistelujen
vuodet aina Lapin sodan päättymiseen 27. huhtikuuta
1945 asti. Monille ikäluokille isänmaa oli siis pit-
kään taistelujen maa.

Vastoin kaikkia odotuksia, aikaisemmat erimieli-
syytensä unohtaen, Suomen kansa ja sen pieni, puutteel-
lisesti aseistettu ja varustettu armeija kykeni torju-
maan ylivoiman ja säilyttämään itsenäisyytensä.

Jäämisemme yksin suurvaltaa vastaan ja sen her-
keämätön painostus sekä sodan uhka välirauhan aikana
ja myöskin taloudellisen riippuvaisuuden ^{elinolosuhteiden} hyönteis-
pani maamme turvautumaan Saksan tukeen ja myöhemmin
myös toiveet menetetyn Karjalan takaisin saannista.

Jatkosota päättyi mittavimman ja verisimmän
Pohjoismaissa milloinkaan käydyn taistelun jälkeen -
armeijamme torjuntavoittoon ja irroittautumiseen so-
dasta, kun Neuvostoliitto tarvitsi miehensä muualla.
Rauhansopimuksen mukaisesti karkoitettiin saksalaiset
joukot maasta omin voimin.

Sopii kysyä olisimmeko välttyneet joutumasta
sodan myöhemmissä vaiheissa
~~myöhemmin~~ miehityksi ja taistelutantereeksi, vaikka
olisimme myönteisesti ^{nyttu} alueluovuksiin.

Tänään, itsenäisyytemme 71:n vuosipäivän aamuna,
olemme nostaneet salkoihin ylvään siniristilippumme
vapautemme tunnuskuvana. Moneen salkoon on kiinnitetty
pieni laatta, jossa sanat: " Uhrin ansiosta lippu lie-
huu."

2

Jumalanpalveluksessa kohdistimme kiitollisuutemme Korkeimmalle maamme kohtaloiden johdattajasta. Kävimme sankarihaudoilla osoittamassa kunnioitustamme niiden muistolle, joiden osaksi tuli kaatua, jotta meille jäljelle jääneille vapaus säilyisi. Kaatuneitten omaiset ovat joutuneet kokemaan mitä on vapaus ja vapauden hinta.

Nyt olemme paljastamassa veteraanimuistomerkkiä täällä koulukeskuksen mäellä. Ajatus sen aikaansäämisestä syntyi sotaveteraanien ja reserviläisjärjestöjen keskuudessa pari kolme vuotta sitten ja on nyt saatu toteutettua eräitten asiasta kiinnostuneitten taloudellisen tuen ja talkootöitten turvin. Se on tar-
koitettu kunnianosoitukseksi kaikille niille naisille ja miehille, jotka sotiemme aikana täyttivät ^{velvollisuutensa} tulirintamalla, useat menettäen terveytensäkin, mutta myöskin kaikille niille, etupäässä naisille ja vanhuksille, jotka joutuivat kantamaan vastuun kotirintamasta silloisissa vaikeissa oloissa, kun oli puute vähän kaikesta sekä myöskin siirtoväelle, jonka kohtaloista saimme viime veteraanipäivänä kuulla järkyttävän kuvauksen.

Täällä mäellä on nuorison henkisen ja fyysisen kasvatuksen vuosikymmenien perinteet. Täällä on ennen viime sotia ja sodan aikana suoritettu arvokasta vapaaehtoista maanpuolustustyötä suojeluskuntajärjestön toimesta, joka v.27 annetun lain mukaan oli osa valtakunnan sotavoimia sekä sillä oli tärkeä tehtävä liikekannallepanon suorituksessa.

Nykyisin jokseenkin jokaisen lietolaisen tytön ja pojan koulutie johtaa tänne koulukeskukseen, samoinkuin urheilevan nuorison tuossa vieressä oleville kentille ja lenkipoluille. Me veteraanit toivomme, että heissä, tämän vaatimattoman muistomerkkin huomattessaan, heräisi uteliaisuus niistä asioista ja aikoja kohtaan, joista kivi tahtoo kertoa. Me toivomme myös, että heille annettaisi oikeata tietoa. Viime aikoina on puhuttu historian valkoisten sivujen täyttämisestä. Kovin niukkoihin riveihin rajoittuu vasta ilmestyneessä pitäjän historiassamme kuvaus oloista noina itsenäisen Suomen kotalokkaimpina vuosina ja taistelujen vaatimista uhreista.

Paljastakaamme nyt muistokivessä oleva laatta.

Pronssiin valettuun laattaan on kirjoitettu vuosilukujen 1939-45 lisäksi sanat: "Täältä lähti Liedon miesten pääosa talvi- ja jatkosotaan puolustamaan isänmaamme itsenäisyyttä". Lisäksi siinä on sotaveteraanien yhteinen tammenlehvätunnus.

Aivan sanataarkasti ei pidä tekstiä tulkita, koska lietolaisia oli useissa yksiköissä ja niillä taas kullakin omat perustamispaikkansa. Nuorimmat ikäluokat astuivat palvelukseen sodan kestäessä. Ainakin käskykortit tulivat tämän kautta.

Itse kivi on Luojamme vuosituhansien kuluessa muovailema ja kuljetettu veteraanien Korsutuvan mäeltä tänne. Särmineen ja juovineen se mielestäni kuvaa sitä joukkoa, jonka muistamiseksi on pystytetty. Silläkin oli omat särmänsä ja juovansa, mutta yhdessä se muodosti lujan esteen, joka sulki hyökkääjän tien. Tämä ei olisi ollut mahdollista, ellei suomalaisilla sotilailla olisi ollut voimakasta itsenäisyydentahtoa ja yhteistä tietoisuutta siitä, että Suomi taisteli olemassaolostaan itsenäisenä valtiona.

Itse me suomalaiset loimme itsenäisyytemme, itse me sen taistellen säilytimme, kummastakaan emme ole kiitollisuuden velassa kenellekään.

Sota on suurin onnettomuus, mikä kansakuntaa voi kohdata. Rauha tuo siunausta. Yli neljä vuosikymmentä olemme rauhassa rakentaneet maatamme. Suhteemme kaikkien suuntiin tuntuvat olevan kunnossa. Toivottavasti uudet sukupolvet eivät unohda, että lahjaksi tätä rauhanaikaa ei ole saatu. Ne ankarat koettelemukset ja raskaat uhrit, joiden ansiosta maa nyt vaurastuu ja kehittyi, eivät saa unohtua.

Me sotaveteraanit alamme olla ikääntyneitä ja luonnonlakien mukaan aika meistä kohta jättää. Ehkä tärkein tehtävämme on tehdä selväksi jälkipolville taistelujemme syyt ja niiden tärkein saavutus: Suomen itsenäisyys, tämän päivän juhlan aihe. Toivomme, että saamme elää rauhassa itsenäisessä maassamme, jonka vapautta on myös äärimmäisenä keinona aseina puolustettava.

Olemme kiitollisia saadessamme jättää tämän muistokiven kotikuntamme haltuun ja hoitoon. Olkoon se vapauden- ja itsenäisyydentahdon kannustavana sanomana nuoremille polville veteraneilta, jotka haluaisimme olla